

Prosím celým srdcem Boha Otce Pána našeho Ježíše Krysta, aby Vaší milosti, i Její milost urozenou paní, paní manželku Vaší milosti, i Jich milosti urozené pány, pány syny a dědice Vaší milosti a veškeren slavný Vaší milosti dům a rod, Duchem svým svatým, v pra-(C2a)vé křesťanské pobožnosti posilňovati a v dobrém zdraví za mnohá léta zachovávat, požehnáním svým Božským naplňovati, i k rozhojnění slavné a mnoho vznešené Vaší milosti poctivosti, řídití a spravovati ráčil. S tím milosti Boží v ochranu a Vaší milosti v laskavou pamět sebe poručena činím.

Dátum v domu farním v městě Slaném, léta Páně MDLXXIX. V outerý po svatě Lucí. Kteréhožto dne před lety 349, to jest léta od narození Božího 1230, umřel slavný král český Přemysl, jinak Ottagar, toho jména první, syn Vladislava krále českého druhého: kterýžto mimo jiné svobody i to Čechům na císaři Frydrychovi II. zjednal, aby sobě sami krále voliti i korunovati mohli. Pochován v kostele svatého Víta na Hradě pražském.

Vaší milosti

povolný

kněz Vavřinec Leander Rvačovský,
děkan v městě Slaném

PŘEDMLUVA k pobožnému čtenáři

Cožkoli o tom dobře vím, pobožný čtenáři, že jakž tato má práce a knížka na světlo do rukou lidských přijde, ne jeden (jakž toliko titul aneb počátek její uslyší) podiví se a snad za zbytečnou věc položí, že bych já v povolání mém duchovním, těmito světskými kunšty^a se zaneprázdniv, dobrý čas nečasně zmařil: tím, že takové předsevzetí lidem prázdným a vzdáleným od povolání duchovního přináleží. Jiní pak jináč a jináč to vykládají budou. Jakž jest koli^b, vím já to, že přirozená jest věc těm, kteříž oči závistí a nepřítizní nakažené mají, cizí práce valchovati.^c V čemž nechť sobě tuto povolí a oči protrou, jak chtějí, mají toho svobodu. Mezi tím však nechť jest soudce mezi námi, ten jenž zpytuje srdcí a ledví, Bůh.

Jest ovšem tak, že titul a počátek této knížky vidí se podlé zevnitřního způsobu^d světské a směšné věci předkládati. Ale však kdož bude chtíti dobrým srdcem také jiné věci v ní sebrané uvažovati², to jest také ovšem tak, že pod tím nic jiného nenajde, než upřímné a utěšené v pravou křesťanskou a Bohu líbeznu pobožnost uvedení, všemu světu, všem lidem, jakéhožkoli věku, stavu aneb povolání potřebné. K tomu to přidati mohu, že se nic na všechny strany světa a mezi všemi lidmi, žádného dne ani hodiny, buď počestně a chvali-(C3a)tebně, buď bezstoudně a mrzutě, skutkem aneb řečí neděje, aby jeden každý potřebné vajstrahy od takových hanebností, pro kteréž se hněv Boží vzbuzuje, aneb pobožného ponuk-

a) žerty

b) ať je tomu jakkoli

c) nitro

d) vnější podoby

nutí k počestnosti, skrze kterouž se přibližujeme k Bohu, odsud skrze rozličné figúry^a a příklady vzítí nemohl. Zvláště těchto nynějších zlých, žalostivých, rozpustilých, bezbožných a bezstoudných časův, v nichž jsme právě již na samý konec nešlechtného tohoto světa padli: v nichž slyšíme, jak žalostivě Bůh skrz Izajáše proroka³ pro bezbožnost lidskou nařká: Slyšte (prý) nebesa a ušima pozoruj^b země, nebo Pán mluví: Syny jsem vykrmil a jich povýšil, oni pak pohrdali mnou. Poznal vůl vladaře svého a osel jesle pána svého, lid pak můj nepoznal mne. Protož běda národu hříšnému, lidu obtíženému nepravostmi, semenu nešlechtnému, synům hříšným, opustili Pána Boha svého, a odvrátili se od něho zpět.

Vidíme též⁴, jaká se nyní potupa jedná všudy vůbec vši pobožnosti děje, jaká k slovu Božímu nevděčnost, jaká zhozdilá tělesná bezpečnost^c v počestnosti mravův, i ve všem dobrém rozpustilost, více a více se rozmáhá. Kteréžto věci všem věrným netoliko služebníkům církevním, ale i těm, kteříž vně jsou, mužům počestným a srdnatým, velikou na srdci žalost uvozují: zvláště poněvadž již jako rukama a makati se může, jaké skazy^d a pády, jak v věcech duchovních, tak všech obecních, na ramena naše připadají.

Předpovídali to před mnoha časy⁵ mnozí Duchem svatým nadchnutí muži, kterak křesťanstvo pro takovou více nežli pohanskou bezbožnost, v níž se zlehčuje Pán Bůh i Církev jeho svatá, musí aneb hrozných pokut okusiti, aneb království nebeské odejme od nich Bůh⁶ a dá je lidu činícimu hodné ovoce pokání. Nemluvilíť jsou toho jistě děti, ani blázni, ani vožralci, ale kdož chce šetřiti

- a) podobenství
- b) poslouchej
- c) bezstarostnost
- d) zkázy

spůsobu (C3b) těchto nynějších časův, a co se v nich děje, bedlivě povážiti, snadno se shledá, že Duch Boží to předpovídal. Ale kdo jest, aby toho šetřiti chtěl? Tělesná ta bezpečnost⁷ pomalu oslepuje všechny a jímá jako svázané a je upřímo na jámu zahynutí uvedla. Potkali se s tímto onino Jeruzalémští, i se vším národem židovským, což jim Danyel muž Boží z Ducha svatého předpovídal. Čehož kdyby byli chtěli, výborně mohli ujíti, ale tělesnými žádostmi jsouce oslepeni, nechťeli slyšeti, když jich Bůh ku pokání k sobě skrz své proroky volal, ale mluvili pyšně k jednomu z nich⁸: Řeči, kteroužs nám mluvil ve jménu Páně, nebudeme slyšeti od tebe, ale činíce činiti budeme všeliké slovo, kteréž výjde z ust našich etc. Pročež Bůh nechal jich, aby po žádostech svých chodili⁹, a oslepil srdce jejich⁹ pro nestydatost jejich, aby nedbali na žádné pohrůžky Božské, až Římané na ně připadli, město skazili, zbořili, s zemí srovnali. Jehož spuštění, lidu zmordování, ostatkův, co zbylo po všem světě, rozehnání a tak hrozné od Boha zavržení, aby bez města, bez chrámu, bez krále, bez zákona, bez obětí, i bez Boha tuláci zůstali: na věčnou památku a výstrahu naši se stalo, abychom hledíce na ně, rozpomínali se, kterak Bůh potupu sebe a slova svého svatého hrozně trestati umí, a trestce a trestati chce. Jakož pak dosti nápodobná skáza vsí Europě i obyvatelům jejím pro též ohavnosti poznenáhla se přibližuje. Neb svět ve všem zlém jest postaven.¹⁰

Tenť jest ještě Bůh, kterýž byl prvé a bude na věky, a jakž na onen čas volal skrze proroky, tak i nyní ještě skrze Syna svého milého Ježíše Krysta a všech vůbec volá: Pokání činite a věřte evangelium,¹¹ a přiblíží se vám království nebeské.

- a) bezstarostnost
- b) starali se o své potřeby

- 134 Lakomí rodičové dítkám horší než ďáblové.
 135 Třetí věc lakomci zamítají, totiž lásku.
 136 Ekleziastes 17.
 137 Lukáš 10.
 138 Lukáš 18.
 139 Lakomec nemůž toho činiti, co Pán Bůh chce.
 140 Lakomec tvrdší má srdce nad kámen.
 141 Hystoria o Nabalovi Karmelitském. 1. Královská 25.
 142 Lukáš 11.
 143 Danyel 4.
 144 Lakomci nechťi chudých znáti. Mathouš 6.
 145 Holičové Nabalovi co jsou.
 146 Krystus s svými chudými vzdycky za dvěmi.
 147 Pravdy ponuknutí, kdo jest?
 148 Lakomec jak a kudy můž, vyhýbá se chudému.
 149 Svědomí jak učí lakomce. 1. Jan v 3.
 150 5. Mojžíšova 15.
 151 Lukáš v 6.
 152 Utěšená a všem křesťanům potřebná naučení. Tobiaš 4.
 153 Danyel 4.
 154 Almužny jak se mají dávat. Ekleziastykus 4.
 155 Lukáš v 12.
 156 Jak my se máme k bližním našim, tak se Bůh má k nám.
 Mathouš 6.
 157 Jakub 2.
 158 Jan 12. Chudí musejí mezi bohatými býti.
 159 Lakomec mnohdykrát pro groš v pokuté Boží strátí statek
 i duši.
 160 Mathouš 25.
 161 Svatý Pavel jakou radu dává boháčům. 1. Tymotheus 6.
 162 Svati lidé kudy docházeli požehnání Božího.
 163 Žalm 62.
 164 Příkladové svatých, lakomcům čisté zrcadlo.
 165 Dobročíněním lidé jak mnoho dobrého docházejí. 2.
 Tymotheus 2.
 166 I. Požehnání duchovního. 2. Koryntským 9. Žalm 111.
 167 II. Požehnání časného.
 168 Přísloví 11.
 169 Ekleziastykus 35.
 170 Přísloví 10.

- 171 Lukáš 6.
 172 Přísloví 3.
 173 III. Odplaty zaslíbené v nebesích. Mathouš 25.
 174 Lukáš 12.
 175 Lakomci nemyslí na chudé přátele. 1. Jan v 3.
 176 Lakomci nemyslí na almužny chudých. Lukáš 16.
 177 Co nachová stejskal, to utratí vejskal.
 178 Augustinus ad Iulianum Comitem, Epistola 111. 1. Tymotheus 6.
 Ekleziastes 10.
 179 Jozue 7.
 180 1. Královská 15.
 181 Mathouš 19.
 182 Mathouš 26.

(62a) *Nádherný^a, třetí syn Massopustův*

(62b) Tento nádherný a rozkošný ďáblíček *gemellus*, totiž bližnec, na ostrově Kýpru jest narozen. Sestra zajisté jeho sodomská Milost s ním se narodila.¹ Z toho pak že byl tento nádherníček starému otci ďáblu a pyšné mateři Smilce najmilejší, dán byl bohyni Venuši k vychování.² A otec Massopust též ho náramně miluje a jako pravici svou sobě ho podkládá^b. A život smilné matky v životě jeho. A dobře jistě: neb bez nádherného jídla, bez zbytků^c vína a jiného pití opojného a bez smilstva musila by Milost, sestra Nádherného, dříve téhodne^d zcepeněti.³ Musí tehdy tento Nádherný ďábel, sestra jeho a Smilka matka jejich vzdyckny pospolu býti. Z jejichžto tovaryšstva potvorná a směšná věc vychází. Smilka zajisté tato (aneb smilstvo) jednou porodila Milost. Milost pak zase

- a) rozmařilec
 b) váží
 c) zbytečného
 d) než za týden

častěji než každého měsíce rodí smilstvo. Ale ne každá milost. Neb milost jest dvoje.⁴ Jedna z smilstva zrozená, z těla a krve vylihnutá.⁵ Ta najprv pomalu vystupuje vzhůru k zalíbení sebe a z toho pne se výš a výš pod oblohu nebeskou, až k zlehčení samého Pána Boha i vši počestnosti. A z toho zase, než se naděje, sstupu-(63a)je dolův do pekla se všemi svými tělesnými milovníky. Druhá Milost jest dcerka ctnosti svatě,⁶ pocházející s hůry od milování Božího a sstupuje dolův až k zošklivení se sobě samému i všech posuňkův tělesných. Ale potom zase s radostí vstupuje vzhůru až na vejsost nebeskou se všemi počestnými milovníky. Ta slove Milost Boží. Mocná jest pak oboje tato Milost: neb každá sobě vystavěla znamenité město. Ona smilná vystavěla Babilon: tato

Jeruzalém. O kterýchžto městech i o tom, co se v nich děje, potom uslyšíme. Nyní pošetříme povah tohoto ďáblíka Nádherného.

Předně, potvorný jest a divný střelec⁷ a má v tom Babiloně veliký plac⁸, kdež se rádi všickni nádherní rozkošníci a sestry jeho milovníci procházejí, kteréž on lahodnými stfelami z tajných míst v srdce smrtedlně obráží⁹ a náramně je zemdlivá. Z nichž ačkoli mnozí vědí a znají, v jakých marnostech a v jakých zbytečných nádhernostech život jejich leží: však vidouce nevidí, a slyšíce neslyší, aby nebyli uzdraveni.⁸ Proč to? Pro nedostatek pobožnosti, aneb raději Ducha svatého. Neb kdež on, a v kterých srdcích není, tu mysl vši pobožnosti jest prázdná, marností a žádostí zlých plná.⁹ Pročež Šalomoun netoliko všecy věci pod sluncem,¹⁰ ale (63b) i takového člověka marností nazývá. Kdež pak v mysli a v srdci jest marnost, tuť pobožnost a bázeň Boží, nadto pak Duch svatý býti nemůže, neb to nijakž spolu se strefiti nemůž a také Duch svatý v takovou mysl a srdce marné nevejde.¹¹ A kdyby pak i před tím v tom chrámě byl, však pro takové tělesné marnosti, nádhernosti, a zlé žádosti odejde odtud. A tento Nádherný ďáblík, jak uzří pokojík člověka toho pěkně ozdobený, a chvostišti¹² vymetený,¹² běží a pojme s sebou jiných sedm duchův horších sebe, a navrátíce se přebývají tam a tak raní duše jejich, že nemohou než tím se zanepražďňovati¹³, kterak by nádherně tělo své chovali, a je v tom i v smilné té milosti za Boha měli.

O takových dávno svatý Pavel pověděl,¹¹ že bůh jejich břicho jest a sláva v pohanění, konec pak věčné zahynutí.

- a) náměstí
- b) zraňuje
- c) košťaty
- d) obírat

Neb odplata za hřích jest smrt. A jinde k téměř smyslu dopovídá:¹⁴ Budete-li podle těla živi, zemřete. Což zajisté jiného žítí^a bude než porušení, kdož v samém těle svém rozsívá? Proč pak praví apoštol, že břicho jest jejich bůh? Neb o to nad jiné všeckny věci i nad své duše spasení, starají se, o to přední péči mají.¹⁵ Jako by řekli a ovšem v myslí své říkají: Jezme a píme, kdo ví, dokud živi budeme a kdy se zase shledáme?¹⁶ Požívej-(64a)mež dobrých věcí, dokudž můžeme. Připíme sobě jako sluší, dokudž se vidíme a dokudž jsme čerství a zdraví. Tyto (prý) věci myslili i mluvili, a bloudili, neb kteříž takové věci činí, království Božího nedojdou. Ne proto, že jedli a pili,¹⁷ ale že pro jídlo a pití na Boha i na svou duši nedbali a nic než toliko tyto časné, tělesné a marné věci přemýšlevali, jako by pro nic jiného nebyli na svět zrozeni, než aby jedli a pili.

Protož také to břicho svého Boha, k jehožto počtě hned od dětinství vedeni byli vírou, láskou, i nadějí, cti.¹⁸ Ačkoli častokrát se jim přihází, že tělo ač mnoho slibuje, však málo plní.¹⁹ Slibuje zajisté svým ctitelům rozkoše dlouhotrvající, štěstí, bohatství a jiné věci, po nichž milovníci světa touží, ale potom jim plní bolesti, ukřácením života, smrtí, peklem etc. Neb to všeckno z nádherných zbytkův tělesných pochází. Pakli někdy zdá se jim (z přepuštění Božího), že jich ty tělesné rozkoše pozdrží na tomto světě: však i tak není proč o ně státi, než žádosti svých ctitelův nemožou nasytiti.

Sklamává je také i naděje. Neb oni v té naději jsou živi, že tento svět přebudou. Ale přihází se jinác.²⁰ Někteří se

- a) žnout
- b) splňuje
- c) zbytečnosti
- d) dopuštění

pitím utopí, někteří zmalomocnějí, jiní v dřevě ležic zdraví hledají, jiní chtě-(64b)jí všem v nádhernostech, v marnostech a zbytečném mrhání statkův rovni býti, potom psem zeli (podlé českého přísloví) musí voziti a v posměchu jiným býti etc. Jest zajisté napsáno v Knížkách moudrosti Boží:²¹ Naděje takových jest jako pchejř^a, kteréž vítr rozmítá, a jako pěna teničká, kterouž přival rozráží, a jako dým, kterýž vítr roznáší, a jako památka hostě, kterýž jednoho dne pryč odejde. Kteréžto všeckny věci způsob ukázaní malý mají, podstaty pak žádné. Jimžto bídné, nestálé, nejisté, tak rychle pomíjející nádherné světla tohoto rozkoše vlastně se přirovnávají.²²

Lásku též hřichu svému obětují, neb to toliko milují. Protož také mezi takovými jak Bůh, tak všeckna pobožnost vzdýckny szadu^b zůstává. Ale přijde čas, žeť také přijde napřed Bůh a za ním pobožnost i ti, kteříž Pánu Bohu v pravé a jemu milé pobožnosti sloužili, po nich bude zavřina brána. Oni pak szadu jdouc, budou také chtíti vjiti, ale nebudou moci, budou tlouci a říci: Pane, otevři nám. On pak odpoví jim: Amen pravím vám, neznám vás, odkud jste,²³ odstupte ode mne i s vašim Bohem, jemuž jste tam sloužili, jeho ctili, jeho více než mne milovali, do věčného ohně. A takž se to musí naplniti, co tam s pláčem naříkajíc svatý Pavel (65a) pověděl, že takoví jsou nepřátelé kříže Krystova, jichžto bůh břicho jest, a sláva v pohanění, konec pak, jestliže by za času nečinili pokání, věčné potupení.

Máme v Druhých knihách Mojžíšových neveselý příklad sem patřící hrozné pokuty Božské na oněch Židech na poušti, když jim Aron slil^c tele zlaté,²⁴ kterak dali se

- a) chmýří
- b) vzadu
- c) odžil

v hanebné modlářství, skákající okolo něho, a z toho počali jísti a pít. Až potom hřích smilstva (neb se ono z břicha nádhernými pokrmy a nápoji vysyceného rodu) posel. Neb tam píše Mojžíš: Posadil se lid, aby jedli a pili, a vstali, aby tancovali, ale konec té kratochvíle uvedl je v smrt. Hned zajisté ten Nádherný ďábel vzbudil na ně hněv a hroznou pokutu Boží, nebo padlo jich jednoho dne dvadecet a tři tisíce. O též také pokutě čteme v Čtyřtých knihách Mojžíšových,²⁵ že Pán Bůh rozkázal Mojžíšovi, aby vzal všechna knížata lidu (jichž byla povinnost takové nestydatosti v lidu přerhati) a zvěšel je na šibenici proti slunci. Hrozná jest věc to slyšeti, ale však nepřestal na té pokutě Bůh, než pro též hřichy pokutoval i lid, tak že jednoho dne (jakž jest povědino), zbito^a jich bylo dvadecet a tři tisíce. Tak hleďte, vždyckny Bůh ty smilné nádherné (65b) zbytky^b, v nichž sobě synové světa největší rozkoše zakládají, hrozně trestával, jakož i první svět pro to vodami zahladil.²⁶ Sodomu a Gomorru pro to ohněm a sírou s nebe spálil a do pekla sstrčil^c, a teď zmordováním těchto Izrahelských též i za našich časův předce pokutuje a trestce vyhlazením rodův, pozbytím statkův, nemocmi těžkými, neslýchanými, nesnesitelnými a jinými těžkostmi nenadálými, s nimiž se již jedná všemu světu dobře stejše^d, a kdo ví kdy neb jaký konec tomu bude. Na budoucím pak světě to bude, že jak mnoho sobě zde v takových nádherných ohyzdnostech a hříších proti Bohu povolovali,²⁷ tak dáno jim bude dvojnásob vedle skutkův jejich. Za rozkoš zdejší časnou bude tam pekelní smíšená dvoje. A kterak se mnoho chlúbili

- a) pobito
b) rozmařilé zbytečnosti
c) shodil
d) stýská

a v rozkoši byli, tak mnoho dají jim muk a pláče, leč by se ku Pánu Bohu obrátili a pokání činili a v čas milosti Boží hledali.

Již jest se v pravdě mezi nás ten Nádherný ďábel (kdo by byl z starých Čechův toho se mohl nadáti) tak vloudil²⁸ a v nás vtělil, že od těch časův, jakž křesťané v těchto zemích z milosti Boží bytí počali, větších nákladův, zbytkův^a, marnosti a nádhernosti v šatstvu (příjemného k smilstvu v obojím pohlaví podnětu) vidáno nebylo. Ani o vět-(66a)ších zbytcích a marnějších v jídle a pítí i jiných sodomských hanebnostech všickni předkové naši neslechali,²⁹ kteréž se nyní den ode dne rozmáhají, ješto^b by se to sotva mezi pohany neznabohy najiti mohlo.

Valerius Maximus pohanský *historicus*, on mnohé, kteříž za jeho věku byli přednější z lidu, v čtvrté své knize utěšenými ctnostmi ozdobené připomíná. Mezi nimiž také o M. Curiovi senátorovi římském píše:³⁰ *M. Curius* podivní hodný střídmosti, dobrotivosti, a nepřijímání darův příklad ten, když k němu legáti samnitští vyslání byli, posadil se na lavici v jizbě ucažené^c u ohně aneb u peci (jakž ještě podnes sedláci takové jizby ucažené, v nichž se topí, po místech mají) a na dřevěnné míse pokrmy sobě rozkázal předložiti (jací by pak byli pokrmové, může každý se dovtipiti) a to činil z té příčiny, že bohatství samnitských i jejich zbytečné nádhernosti v veliké měl ošklivosti, jako zbytky^d samému přirození lidskému odporné. Samnitští pak takové tak znamenitého, statečného a slavného vůdce chudobě a skrovnosti nemohli se nadvíti. Nebo když mu veliký kruh ryzího

- a) zbytečnosti
b) kdežto
c) začazené
d) zbytečnosti

zlata v též legaci poslaný předložili, a aby jej za vděk přijal, prosili, on (prý) zasmál se tomu a řekl jim: Blázniví to-(66b)hoto daremního a zbytečného legátství poslove, pověztež samnitským, že *M. Curius* zlata nepotřebuje a mítí ho nechce, než nad těmi, kteříž zlato mají, panovati chce: a s tím tento jakkoli slavný a drahý, tak na všeliké zlé lidem vymyšlený dar zase jim doneste a vězte, že *M. Curia* ani vojensky v válce, ani zlatem aneb penězi doma nepřemůžete. Nu prosím, co se vám zdá, kde bychom my nyní takových *M. Curiův* mezi křesťany doptati se chtěli, abychom se od nich něčto^a takové mírnosti a skrovnosti a myslí odpírající zlaté dary přijímati naučili? Ach běda nám s naším křesťanstvím, jak se takových utěšených ctností mezi námi maličko a zřídka vidí a mnohém hůře, než abychom nikdá křesťané nebyli.

Píše se také jiný věčné paměti (s naším zahanbením) zdrželivosti, čistoty a studu na Scipionovi Afrykánském hodný příklad.³¹ Byl (prý) tehdáž *Scipio* ve čtyřech a dvaceti letech, když v Hyšpanii *Carthaginem* vojensky dobyl, a již větší *Carthaginem* dobývati počal, a mnoho zajatých (kteréž *Poeni* v tom městě zjimané měli) v svou moc dostal a mezi nimi nějakou pannu velmi krásnou a věku dospělého. On jsa mládenec, i samotný, i nepřítel, k tomu vítězitel, však když porozuměl, že by z znamenitého a urozeného rodu mezi *Celtybery* byla narozená a též najznamenitějšímu z toho národu králíkovi *Indicibilovi* zasnoubená: povolav k sobě rodičův jejích i ženicha, jemu ji se vsí poctivostí nepoškvrněnou navrátit. Zlato pak kteréž mu za vejplatu té panny rodičové její přinesli, to jí za věno daroval. Kteroužto jeho zdrželivosti a dobroučinností tak se k němu *Indicibilis* naklonil, že myslí všech *Celtyberův* k Římanům (jakkoli před tím od

a) trochu

nich odcizené) obrátil a tak slušnou odměnu Scipionovi za jeho dobrodiní ukázal.

Já nevím, směli-li bychom my křesťané (ne všickni, než kteříž pod tohoto Nádherného ďáblíka správou jsou) na tohoto Scipiona očí pozdvihnouti. Mnohém pak méně nevím, kde takového ušlechtilého, čistotného a studu (jenž jest najznamenitější při mládencích a pannách Ducha svatého dar) plného srdce, takové dobroučinnosti a od lakomství vzdálené myslí mezi křesťany hledati. Tito jsouce pohané, dokonalé známosti o Bohu ani *Decalogum*^a neměli, však samou přirozenou dobrotou jsouce vedeni, ty věci, kteréž jsou zákona, činili^b.³² Protož povstanou na soud s pokolením tímto a odsoudí je.³³ Nebo ačkoli my tisíckrát o pravém Bohu Otci nebeském i o tom, jehož na vykoupení světa³⁴ (67b) poslal, Ježíši Krystu Synu Božím, větší známost^c než oni máme a zákonem jeho se chlubití smíme: však s tím, ani což Bůh, ani což zákon jeho od nás vyhledává, nečiníme:³⁵ nýbrž jiným vůlí Boží plnicím smějeme se, a tak že mnohém horší jsme, než oni pohané, na sobě prokazujeme.

Víme i o tom dobře, že sám Krystus takových zbytkův^d a marných nádherností při nás jako při svém zvláštním lidu, kterýž pracně svou smrtí a krví vykoupil, mítí nechce. Šetřte se (prý) pilně,³⁶ aby srdce vaše nebyla obtížena obžerstvím a zbytečnou péčí tohoto světa a nepřišel by na vás den Páně náhlý, kterýž jako osidlo připadne^e na všecky obyvatele země. Víme též, že nejsme v tomto světě než hosté a poutníci,³⁷ maličko na něm pobudouc, smrt nás

a) Desatero

b) dělali to, co je zákonné

c) znalost

d) zbytečnosti

e) jako smyčka zachvátí

z něho jako z nějaké hospody, chtějme aneb nechťjme, vyžene. Učinila to všem předkům naším, i nám také učiní, abychom jiným, kteříž se mají naroditi, místa dopřáli. Pročež tehdy toho nešetřime, že žádně příčiny k takovým nádhernostem a marnostem, jimž konce není, nemáme.³⁸ Poněvadž jak my nejsme než smrtešní (a jako nějakí červíkové na chvílku po zemi se plazíme), tak ty všeckny nádherné zbytky a marnosti, v nichž jedná všecken svět pohřížen jest, nejsou než časné a marné, (68a) nýbrž marnost nad marnostmi a Bůh naposledy i ty zbytečné nádhernosti, i to břicho, i nás skazí.³⁹ Přes to chceme-li buď počátku aneb skončení našeho života šetřiti, i tu žádně příčiny k těm nádherným zbytkům^b a marnostem nemáme. Nebo to jest věc jistá, že s počátku světa a lidského života sám hřích k tomu příčinu dal, že musil Adam s Evou oděvu potřebovati, a tak posavád oděv nic jiného není než hanby^c naší zastření.⁴⁰ Pročež tehdy tak nádherně, tak zbytečně to tělo hanby a hřichu, pro kterýž všickni smrti časnou a větší díl věčnou mřeme,⁴¹ k vůli duchu zlému ve všelijakých tělesných zbytcích chováme a odíváme a skrze to Ducha Božího, ducha pokory, střídmosti a střízlivosti od sebe zaháníme, neb on nebude v těle takovým marnostem poddaném přebývati.

Jakož se tak mnohým přiházelo, jimiž se tuto nebudu zaměstnávatí^d. Dosti jest nám tuto za příklad král Saul, s prvu počátku dobrý a jako dítě v roce^d nevinný,⁴² majk i Ducha svatého účastnost, však když před sebe mnohé zbytky proti vůli Boží bral, odstoupil od něho Duch Boží. Tento pak duch zlý ďábel, popadši ho, lomcoval

- a) rozmařilým zbytečností
b) pohlaví
c) obrat
d) jednoleté

ním. Tohoť on zajisté šetří, to umí, toho dnem i nocí hledá,⁴³ aby jakž kde shlidne mysl Ducha Božího prázdňou, i (68b) hned tam (jako do domu prázdňého) vejda, ji sobě podmanil a k své vůli cvičil a formoval. A poněvadž on z přirození jest zlý a duch nečistý,⁴⁴ hned ji také svou nečistotou a zlostí poškvrní a svou barvou ji zmaluje, pod své poslušenství dohání, aby jako zmámená toliko po žádostech těla, ve všelijakých hříšících a marnostech po té široké cestě pospíchala spolu s jinými na zatracení.⁴⁵ Tak myslíc i tak (jak jsem napřed dotkl) s jinými mluvíc: Jezme a píme, snad zejtra zemřeme,⁴⁶ nadělejme sobě věncův růžových, dřív než uvadnou. A v pravě pravdě žeť uvadnou, všeliké zajisté tělo, jako tráva a všeliká sláva jeho, jako květ polní.⁴⁷ Ta tráva, to kvítí dnes jest, a nazajítí v kúpu se skládá aneb do peci uvrhá. Trávu pak tu v tomto místě rozumějme, kteráž roste na střechách, ta že vysoko a na místech suchých roste, častokrát dřívě než uzrá aneb než se vytrhne, skrze smrt, hořkosti hříchův uvadne⁴⁸ a květ její spadne, nebo vláhy, to jest účastnosti milosti Boží neměla. Z kteréžto trávy nenaplní ruky své ten, kdož žne, ani humna svého, kdož snopy sbírá.⁴⁹ Tu pak trávu, i snopy ty, ďábel sbírá k spálení ohněm neuhasitelným, však ani tak ruky, ani humna svého nenaplní.⁵⁰ Peklo zajisté nikdá nedí: Dosti mám.⁵¹

Což tedy nad takové mizerné může býti mizer- (69a)nějšího, od nichž odstupuje Duch Boží? Běda jim (praví Pán, skrz Ozeášeho proroka),⁵² když odejdu od nich. Proto pak Duch Boží od nich odchází, že nejsou než tělo, o tělesné nádherné marnosti dnem i nocí se starajíc, a takž již nejsou živi podlé ducha, než před Bohem jsou mrtví.⁵³ Budete-li podlé těla živi (praví svatý Pavel),⁵⁴ zemřete. A jinde: Vdova (prý) kteráž v rozkoši jest, ta jsouc živá mrtvá jest a jako nějaká mrcha. Víte pak, že Duch Páně

